

TĖVŲ ŽINIOS IR ELGSENA, SUSIJUSI SU SALDŽIŲJŲ GĖRIMŲ POVEIKIU IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ DANTIMS

Rita Juchnevičienė, Eglė Zdanavičienė, Daiva Mačiulienė, Emilė Aglinskaitė

Kauno kolegija

Anotacija. Remiantis Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, viena iš dažniausių vaikų burnos ligų yra dantų ėduonis. Nors pastaruoju metu tėvams yra suteikiama daug informacijos apie mitybos įtaką ir žalingą angliavandenių poveikį vaikų dantims, vis tik atliekami tyrimai rodo, kad Lietuvos ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų būklė yra prasta. Dantų ėduoniui išsivystyti įtakos turi daug faktorių, tačiau vienas iš svarbiausių yra cukraus vartojimas. Apie 30 proc. cukraus kiekio vaikai gauna gerdami saldintus, gazuotus gėrimus, vaisvandenius, sultis. Šiame kiekybiniame tyrime, naudojant internetinės apklausos metodą, buvo siekiama nustatyti tėvų žinias ir elgseną, susijusią su saldžiųjų gėrimų poveikiu ikimokyklinio amžiaus vaikų dantims. Klausimynas parengtas tyrimo autorių. Tyrimo metu taikyti aprašomosios statistikos duomenų analizės metodai. Rezultatai parodė, kad didžioji dalis respondentų nors ir žino apie neigiamą angliavandenių poveikį vaikų dantims, tačiau troškuliui malšinti renkasi saldžiuosius gėrimus. Taip pat nustatyta, kad visavalgystę propaguojantys respondentai dažniau vaikams duoda saldžiuosius gėrimus nei tie, kurie yra vegetarai, veganai ar žaliavalgiai. Apklaustieji, auginantys 3 ir daugiau vaikų, dažniau duoda gerti saldžiuosius gėrimus negu auginantieji vieną vaiką.

Reikšminiai žodžiai: ikimokyklinio amžiaus vaikai, dantų sveikata, saldieji gėrimai.

Įvadas

Remiantis Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, viena iš dažniausių vaikų burnos ligų yra dantų ėduonis (PSO). Nors pastaruoju metu tėvams yra suteikiama daug informacijos apie mitybos įtaką ir žalingą angliavandenių poveikį vaikų dantims, vis tik atliekami tyrimai rodo, kad Lietuvos ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų būklė yra prasta. Mūsų šalyje buvo atliktas tyrimas, siekiant įvertinti ėduonies paplitimą tarp 5–6 metų amžiaus vaikų. (Franceson, 2020). Tyrimo metu nustatytas 89,4 proc. ėduonies paplitimas ir vidutinis – 3,1 ėduonies intensyvumo laipsnis. Išanalizavus tėvų anketinės apklausos rezultatus pastebėta, kad vaikų mityba yra neracionali, vartojama per daug gėrimų ir užkandžių su pridėtinu cukrumi. Dauguma vaikų saldumynus vartoja kelis kartus per savaitę, tai reikšmingai padidina ėduonies atsiradimo riziką. Angliavandenių vartojimas laikomas viena didžiausių dantų ėduonies atsiradimo priežasčių, nes jie yra ne tik žmogaus energijos šaltinis, bet ir substratas mikroorganizmų veiklai (Andruškevičienė ir kt., 2017).

Dantų ėduoniui išsivystyti įtakos turi daug veiksnių, tokių kaip mitybos, burnos higienos įpročiai, tėvų išsilavinimas, šeimos ekonominė padėtis, tačiau vienas iš svarbiausių yra cukraus vartojimas (Zeng ir kt., 2018). Mokslininkai apskaičiavo, kad vaikai suvartoja tris kartus daugiau cukraus, nei yra rekomenduojama paros dozė (19 g arba 4 arbatiniai šaukšteliai) (Bendinskaitė ir kt., 2015). Viena didžiausių problemų – per didelis saldintų produktų kiekis

vaikų maisto racione. Net apie 30 proc. cukraus kiekio vaikai gauna gerdami saldintus, gazuotus gėrimus, vaisvandenius, sultis. Indijoje atlikto tyrimo duomenimis, vaikai, vartojantys gazuotus gėrimus keturis ir daugiau kartų per dieną, turi septynis kartus didesnę riziką ėduoniui atsirasti, lyginant su vaikais, kurie nevartoja šių gėrimų (Punitha ir kt., 2015).

Ne tik valgant saldumynus, bet ir vartojant saldintus gėrimus dantų apnašose esančios bakterijos skaido cukrų ir išskiria rūgštis. Apnašų rūgštingumui nukritus iki pH 5,5, rūgštys pradeda tirpdyti danties paviršinio emalio sluoksnio mineralus, o praskisverbusios giliau – ir vidinį dentino sluoksnį. Visa tai nulemia kariozinių ertmių susidarymą. Maisto medžiagų likučiai burnoje, esant prastai burnos higienai, turi svarbią įtaką ėduonies atsiradimui (Andruškevičienė ir kt., 2017). Škotijoje atlikto tyrimo metu nustatytas mažesnis ėduonies paplitimas tarp saldumynais užkandžiaujančių, tačiau tinkamai išsivalančių dantis vaikų, negu rečiau atliekančių asmenines burnos higienos procedūras (Skafida, Chambers, 2018).

Augančiam organizmui ypač svarbi pilnavertė, įvairi ir subalansuota mityba, susidedanti iš vaisių, daržovių, pieno produktų, grūdinių kultūrų, žuvies ir mėsos (Stempel ir kt., 2018). Mokslinės literatūros duomenis, tėvai veikia kaip pavyzdžiai ir daugiausia kontroliuoja vaikų maisto produktų pasirinkimą bei prieinamumą (Philips ir kt., 2014). Paprastai mitybos rūšį žmonės pasirenka dėl įvairių ekologinių, ekonominių, religinių, etinių ir sveikatos priežasčių (Dinu ir kt., 2018). Vaikai,

stebėdami savo tėvus, kuria savo mitybos modelį (Scaglioni ir kt., 2018). Tyrimai, nagrinėjantys galimus vegetarizmo ir dantų sveikatos ryšius pateikia prieštarigus rezultatus. Vienuose gausu įrodymų, kad vegetarai vartoja žymiai mažiau saldumynų, todėl pas juos stebimas mažesnis ėduonies paplitimas (Sherfudhin ir kt., 1996). Kituose – atvirkščiai, vegetarams, veganams laikantis dietos atsiranda dantų demineralizacija, erozijos, plika akimi nematomi dantų defektai bei sumažėjęs seilių pH (Zotti ir kt., 2014).

Kasdienėje mityboje stengiantis mažinti cukraus kiekį dažnai pasirenkama maistą saldinti cukraus pakaitalais. Vienas iš populiariausių ir labiausiai naudojamų yra ksilitolis. (American Academy on Pediatric Dentistry, 2008). Šis natūralus saldiklis sumažina dantų ėduonies dažnį, padidindamas seilių susidarymą ir pH palaikymą bei sumažindamas kariesogeninių (MS) bakterijų skaičių, apnašų kiekį, kserostomiją, dantenu uždegimą ir dantų eroziją (Nayak ir kt., 2014). Taip pat pastebėta, kad reguliarus ksilitolio vartojimas sumažina dantų ėduonies perdavimą iš motinos vaikui (Riley ir kt., 2015).

Sveikatos apsaugos ministerija teigia, kad asmens burnos higiena, burnos ligų profilaktika yra ekonomiškai efektyviausia intervencija į burnos sveikatą. Ankstyvoje vaikystėje susiformavę netinkami burnos higienos įgūdžiai, gausus saldžių užkandžių bei gėrimų vartojimas gali tapti danties kietųjų audinių ir periodonto susirgimų priežastimi (Stempel ir kt., 2018). Ėduonies atsiradimas ir progresavimas neigiamai paveikia vaikų gyvenimo kokybę ir sukelia diskomfortą. Vaikai iki 7–8 metų amžiaus dar neturi pakankamai išlavėjusių motorinių įgūdžių ir patys negali taisyklingai išsivalyti dantų, todėl atsakomybė už tinkamos burnos higienos palaikymą tenka tėvams ir globėjams, siekiant apsaugoti vaikus nuo dantų skausmo, ėduonies, garantuoti gerą estetinį vaizdą ir užtikrinti normalią kramtymo funkciją (Nota ir kt., 2019).

Tyrimo objektas – tėvų žinios ir elgsena susijusi su saldžiųjų gėrimų poveikiu ikimokyklinio amžiaus vaikų dantims.

Tyrimo tikslas – nustatyti tėvų žinias ir elgseną susijusią su saldžiųjų gėrimų poveikiu ikimokyklinio amžiaus vaikų dantims.

Tyrimo uždaviniai: 1. Išanalizuoti saldžiųjų gėrimų įtaką vaikų dantims. 2. Išanalizuoti ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų ir burnos ertmės ypatumus. 3. Atskleisti tėvų žinias apie saldžiųjų gėrimų poveikį ikimokyklinio amžiaus vaikų dantims, priklausomai nuo propaguojamos mitybos rūšies, auginamų vaikų skaičiaus. 4. Atskleisti tėvų elgseną, susijusią su saldžiųjų gėrimų įtaka ikimokyklinio amžiaus vaikų dantims,

priklausomai nuo propaguojamos mitybos rūšies, auginamų vaikų skaičiaus.

Tyrimo metodai. 2021 metais atliktas kiekybinis tyrimas. Anoniminėje anketinėje apklausoje internetu (2021 metų gegužės mėnesį) dalyvavo 350 respondentų (anketa peržiūrėta 857 kartus, atsako dažnis – 40,8 proc.).

Tyrimo metodai ir sąlygos

Klausimynas parengtas tyrimo autorių. Anketa sudaryta iš dviejų dalių: pirmoji dalis – demografiniai duomenys, antroji – klausimai, susiję su tėvų žiniomis ir elgsena. Respondentams pateikti 23 klausimai, iš kurių 20 buvo uždarojo tipo, 3 – atvirojo.

Anoniminė anketinė apklausa buvo vykdyta portale www.apklausa.lt. Apklausa buvo paviešinta socialiniuose tinkluose „Facebook“ ir „Instagram“.

Tyrimo dalyviai – tėvai, auginantys ikimokyklinio amžiaus vaikus, atrinkti netikimybinės proginės imties būdu. Tyrimo metu taikyti aprašomosios statistikos duomenų analizės metodai. Duomenys apdoroti SPSS Statistics 26 programa.

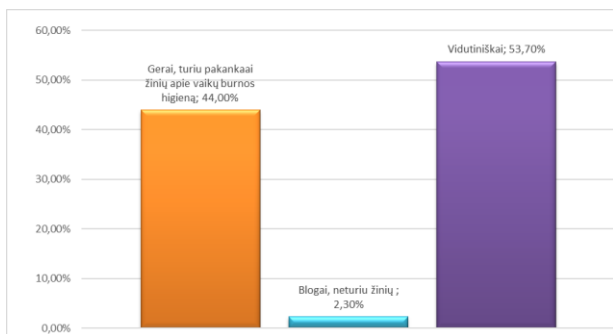
Rezultatai

Tiriamųjų charakteristikos

Tyrimo dalyvavo 350 respondentų, iš kurių 95,1 proc. sudarė mamos ir 4,9 proc. – tėčiai. Daugiau nei pusė (55,3 proc.) dalyvių turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 27,4 proc. – aukštąjį neuniversitetinį, 8,9 proc. – vidurinį, 6,9 proc. – profesinį, 1,5 proc. – pagrindinį. Atsižvelgiant į auginamų vaikų skaičių, 46,2 proc. dalyvių augina 1 vaiką, 37,4 proc. – 2 vaikus, 10,3 proc. – 3 vaikus ir 6,1 proc. – 4 ir daugiau vaikų. 4 proc. apklaustųjų pajamos per mėnesį yra iki 1000 eur., 58,3 proc. – 1000–3000 eur., 35,1 proc. – nuo 3000 iki 6000 ir 2,6 proc. – 6000 ir daugiau eurų. Didžioji dalis (91 proc.) respondentų yra visavalgiai, likusieji – vegetarai, veganai, žaliavalgiai (pasiskirstymas po 3 proc.).

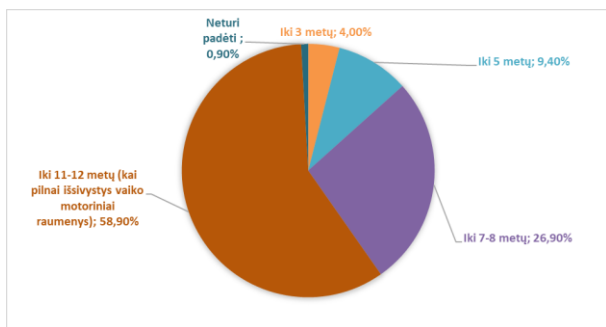
Tyrimo rezultatai

Burnos higiena padeda išvengti daugelio burnos sveikatos problemų, tarp jų ir dantų ėduonies, ypač paplitusio tarp vaikų. Tėvams rekomenduojama valyti vaikų dantis iki tol, kol bus tinkamai išsivystę jų motoriniai raumenys – apytiksliai iki 8 ar 12 metų (Odontologų rūmai, 2014). Įvertinus tėvų žinias apie vaikų burnos higieną, atskleista, kad daugiau nei pusė (53,7 proc.) tiriamųjų savo žinias vertina vidutiniškai, 44 proc. – gerai, o 2,6 proc. – blogai (1 pav.).

1 pav. Tyrimo dalyvių žinios apie vaikų burnos higieną (N = 350)

Didžioji dalis 58,9 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų mano, kad vaikams reikia padėti valyti dantis iki 11–12 metų, 26,9 proc. – iki 7–8 metų, 9,4 proc. – iki 5 metų, 4 proc. – iki 3 metų, o 0,8 proc. apklaustųjų teigia, kad tėvai išvis neturi padėti valyti dantų (2 pav.).

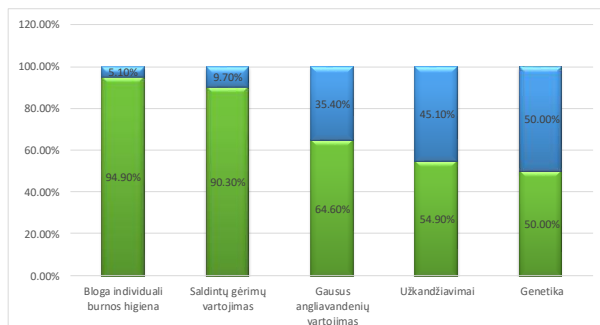
2 pav. Tyrimo dalyvių žinios iki kelių metų vaikams turi būti padedama valyti dantis (N = 350)

Tyrimo metu buvo siekta sužinoti respondentų nuomonę apie auginamų vaikų burnos sveikatos būklę. Daugiausiai dalyvių (47,7 proc.) savo vaikų burnos būklę vertina gerai, beveik trečdalis (34,9 proc.) – labai gerai, 13,1 proc. – patenkinamai ir tik 4,3 proc. prastai.

Pieniniai dantys atlieka kramtymo funkciją ir sudaro vietą nuolatiniams dantims, kad šie galėtų išdygti taisyklingoje padėtyje (Lynch ir kt., 2013). Analizuojant tiriamųjų žinias apie pieninių dantų įtaką nuolatiniams dantims, nustatyta, kad didžioji dalis (93,7 proc.) apklaustųjų supranta pieninių dantų svarbą sveikos burnos ertmės aplinkos formavimuisi.

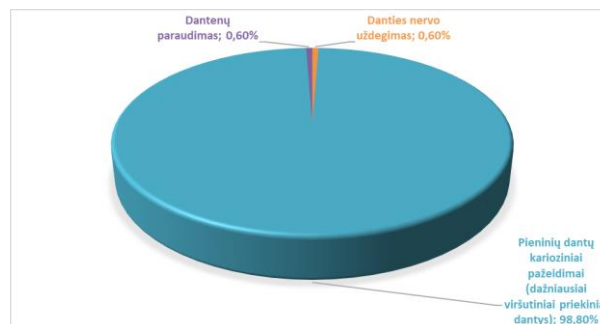
Dantų ėduonies etiopatogenezėje galima išskirti tris pagrindinius veiksnius: burnos mikroorganizmus, jų veiklą palaikantį substratą (angliavandenius) bei kontaktą su danties kietuoju audiniu (Andruškevičienė ir kt., 2017). Tyrimo rezultatai atskleidė, kad dauguma (94,9 proc.) respondentų karieso atsiradimą sieja su bloga individualia burnos higiena ir saldžių gėrimų poveikiu. Tėvai taip pat

nurodo gausaus angliavandenių vartojimo (64,6 proc.), užkandžiavimo (54,9 proc.) ir genetikos (50 proc.) reikšmę kariozinio proceso vystymuisi (3 pav.).

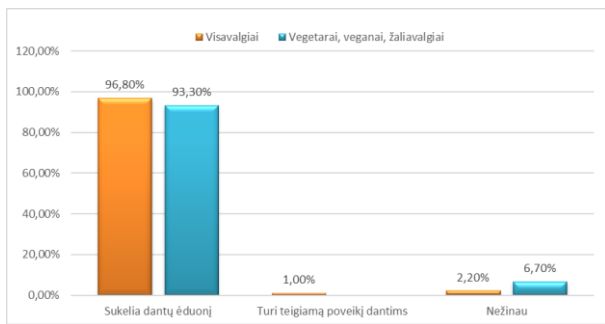
3 paveikslas. Tyrimo dalyvių žinios apie vaikų dantų ėduonies atsiradimą įtakojančius veiksnius (N = 350)

Ankstyvosios vaikystės dantų ėduonis dažnai vadinamas „buteliuko ėduonimi“ yra visame pasaulyje labai paplitusi liga, paprastai pažeidžianti viršutinio žandikaulio pieninius priekinius, kartais – pieninius pirmuosius krūminius ar net apatinio žandikaulio iltinius dantis (Bendinskaitė ir kt., 2015). Daugumai apklaustųjų (98,8 proc.) „buteliuko ėduonis“ yra žinomas (4 pav.).

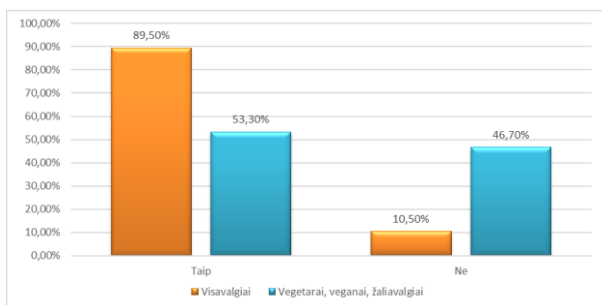
4 pav. Tyrimo dalyvių žinios apie „buteliuko ėduonį“ (N = 350)

Vertinant tiriamųjų žinias apie saldžių gėrimų poveikį vaikų dantims pasirinktos dvi respondentų grupės pagal propaguojamą mitybos rūšį. Pastebėta, kad tik nedidelei tiriamųjų daliai trūksta tokio pobūdžio žinių (2,2 proc. visavalgių ir 6,7 proc. kitą mitybos rūšį propaguojančiųjų). Dauguma apklaustųjų teigia suprantantys, kas „sukelia dantų ėduonį“ (96,8 proc. visavalgių, 93,3 proc. vegetarų, veganų, žaliavalgių) (5 pav.). Taip pat buvo gauti panašūs rezultatai, lyginant tėvų žinias priklausomai nuo auginamų vaikų skaičiaus – 3,9 proc. dalyvių, auginančių 1 vaiką ir 4,5 proc. auginančių 3 vaikus, nurodo, kad nežino, koks yra saldžių gėrimų poveikis vaikų dantims.

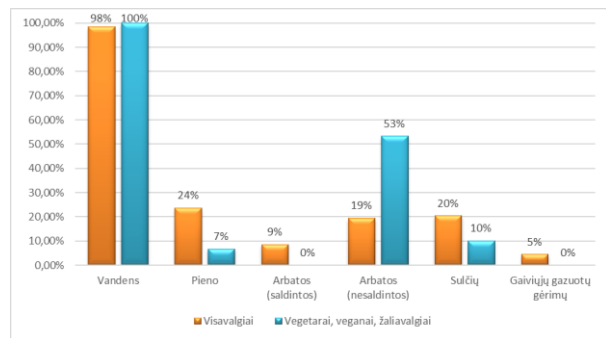
5 pav. Tyrimo dalyvių žinios susijusios su saldžių gėrimų poveikiu vaikų dantims priklausomai nuo propaguojamos mitybos rūšies (N = 350)

Racionali mityba yra vienas svarbiausių faktorių, lemiančių vaiko sveikatą ir vystymąsi, ypač dantų dygimo periodu, kuomet stebima nepakankama mineralizacija ir žalingas organinių rūgščių poveikis (Skafida, Chambers, 2018). Išnagrinėjus gautus rezultatus, pastebėta, kad vaikų užkandžiavimai tarp normalių valgymų labiau paplitę šeimose, kurios propaguoja visavalgystę (89,5 proc.) ir šeimose, kuriose auginami 3 vaikai (90,9 proc.). Respondentai, auginantys 4 ir daugiau vaikų (50 proc.) ir propaguojuojantys vegetarizmą, veganizmą, žaliavalgystę (53,3 proc.) užkandžiauja rečiau (6 pav.).

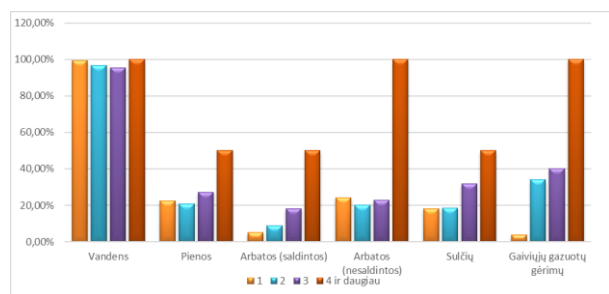
6 pav. Tyrimo dalyvių elgsena susijusi su vaikų užkandžiavimu tarp normalių valgymų priklausomai nuo propaguojamos mitybos rūšies (N = 350)

Tyrimo metu nustatyta, kad populiariausias vaikams duodamas gėrimas yra vanduo, nepriklausomai nuo propaguojamos mitybos rūšies (98,4 proc. visavalgiai, 100 proc. pasirinkusieji kitokį mitybos būdą). Tačiau visavalgiai žymiai dažniau savo vaikams troškuliui malšinti duoda saldintas arbatas (9 proc.), sultis (20 proc.), gaiviuosius gazuotus gėrimus (5 proc.) – 2 ar net 3–4 kartus per dieną (9,5 proc.). Kitas mitybos rūšis propaguojuojantys respondentai savo vaikams tokių produktų duoda dvigubai mažiau arba išvis neduoda (7 pav.).

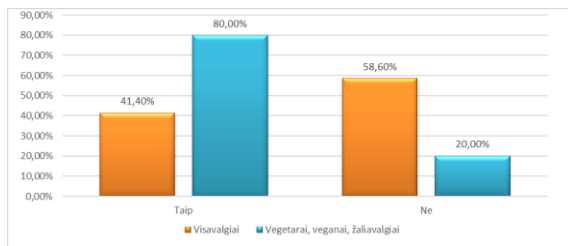
7 pav. Tyrimo dalyvių elgsena susijusi su vaikų troškulio malšinimu priklausomai nuo propaguojamos mitybos rūšies (N = 350)

Tiriamųjų elgsenos analizė priklausomai nuo auginamų vaikų skaičiaus šeimoje parodė, kad dažniausiai visi tėvai vaikams duoda atsigerti vandens, tačiau auginantys 3 ir daugiau atžalų žymiai dažniau vaikų troškulį malšina saldintomis arbatomis (18,2 proc.), sultimis (31,8 proc.), gaiviaisiais gazuotais gėrimais (40 proc.), lyginant su tėvais, kurie auginami 1, 2 vaikus (8 pav.). Šeimose, auginančiose 3 vaikus, tokių gėrimų duodama du (9 proc.) arba 3–4 kartus per dieną (15,5 proc.). Net ketvirtadalis respondentų (25 proc.), turinčių 4 ir daugiau atžalų, savo vaikams leidžia gerti saldžiuosius gėrimus 3–4 kartus per dieną.

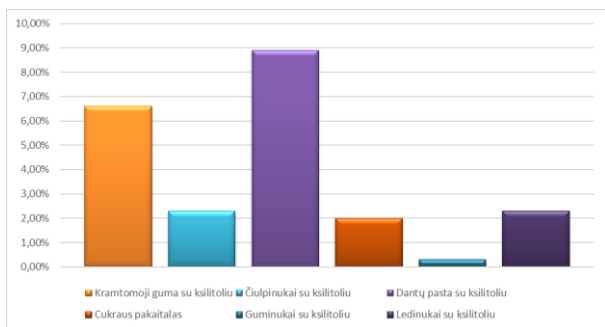
8 pav. Tyrimo dalyvių elgsena susijusi su vaikų troškulio malšinimu priklausomai nuo auginamų vaikų skaičiaus šeimoje (N = 350)

Kasdienėje mityboje labai svarbu sumažinti cukraus kiekį. Vienas iš būdų – maistą saldinti cukraus pakaitalais: eritroliu, sorbitoliu, ksilitoliu, stevija (American Academy on Pediatric Dentistry, 2008). Įvertinus tiriamųjų dalyvių elgseną, susijusią su perkamų produktų saldiklių rūšimi, pastebėta, kad vegetarizmą, veganizmą ar žaliavalgystę propoguojuojantys dalyviai (80 proc.) žymiai dažniau atkreipia dėmesį į saldiklių rūšį produktuose nei visavalgiai (41,4 proc.) (9 pav.). Lyginant apklaustųjų elgseną pirkimo metu priklausomai nuo auginamų vaikų skaičiaus, reikšmingų skirtumų nestebima.

9 pav. Tyrimo dalyvių elgsena susijusi su perkamu produktų saldiklių rūšimi priklausomai nuo propaguojamos mitybos rūšies (N = 350)

Gauti tyrimo rezultatai atskleidė, kad apie pusę (49,7 proc.) respondentų nežino, kas yra ksilitolis arba jiems trūksta informacijos (32,3 proc.) apie šį cukraus pakaitalą. Taip pat tik nedidelė dalis (22,4 proc.) apklaustųjų renka naudoti tokius produktus, kaip kramtomoji guma (6,6 proc.), ledinukai (2,3 proc.), guminukai (0,3 proc.), dantų pasta (8,9 proc.) su ksilitoliu, savo vaikams (10 pav.).

10 pav. Tyrimo dalyvių elgsena susijusi su ksilitolio vartojimu (N = 350)

Panašius rezultatus galima stebėti ir kitų autorių darbuose. Djordjevic (2018) atliko tyrimą, kuriuo siekė įvertinti Serbijoje gyvenančių tėvų žinias apie burnos higienos, tinkamos mitybos ir fluoro profilaktikos poveikį vaikų burnos sveikatai. Buvo nustatyta, kad tėvai turi tokio pobūdžio žinių, tačiau ne visada jas pritaiko praktiškai. Zeng su

Literatūra

- American Academy on Pediatric Dentistry Council on Clinical Affairs (2008). Policy on the use of xylitol in caries prevention. *Pediatric dentistry*, 30(7 Suppl), 36–37.
- Andruškevičienė, V., Basevičienė, N., Bendinskaitė, R., Bendoraitienė, E., Jankauskienė, B., Narbutaitė, J., Mačiulskienė, V., Matulaitienė, Ž., Razmienė, J., Saldūnaitė, K., Slabšinskienė, E., Vasiliauskienė, I., Zūbienė, J., Žemaitienė, M. (2017). Vaikų burnos ir dantų ligos. Burnos ir dantų ligų profilaktika. Kaunas: Vitae Litera.
- Bendinskaitė, R., Brukienė, V., Pečiulienė, V., Linkevičienė, L. Odontologai rekomenduoja: Apie

vaikų dantis. Lietuvos Respublikos odontologų rūmai. 2015.

vaikų dantis. Lietuvos Respublikos odontologų rūmai. 2015.

Dinu, M., Abbate, R., Gensini, G. F., Casini, A., & Sofi, F. (2017). Vegetarian, vegan diets and multiple health outcomes: A systematic review with meta-analysis of observational studies. *Critical reviews in food science and nutrition*, 57(17), 3640–3649.

Djordjevic, A. (2018). Parents' Knowledge about the Effects of Oral Hygiene, Proper Nutrition and Fluoride Prophylaxis on Oral Health in Early Childhood, *Balkan Journal of Dental Medicine*, 22(1), 26-31.

Išvados

- Vaikų dantų eduonies atsiradimui daugiausia įtakos turi prastos tėvų žinios apie individualią vaikų burnos higieną, gausus angliavandenių vartojimas, nesubalansuota mityba, užkandžiavimai. Vaikams leidžiama gerti saldžiuosius gėrimus, kurie lemia ne tik nutukimą, bet ir eduonies atsiradimą, nes saldžiuosiuose gėrimuose randama daug angliavandenių, todėl vaikams karieso intensyvumas yra aukštas, palyginti su vaikais, kurie troškulį malšina vandeniu.
- Vaikų dantys yra silpnai mineralizuoti ir neatsparūs eduoniui. Pasaulyje labai paplitusi liga – „buteliuko eduonis“, dažniausiai pasireiškianti ilgai maitinamiems krūtimi ar iš buteliuko, ypač naktimis ir esant nepakankamai burnos higienai.
- Dauguma tyrimo respondentų žino apie neigiamą saldžiųjų gėrimų poveikį vaikų dantims ir tik nedidelei daliai apklaustųjų trūksta tokio pobūdžio žinių. Rezultatai ženkliai nesiskiria nuo propaguojamos mitybos rūšies bei auginamų vaikų skaičiaus.
- Tyrimo dalyviai, kurie propaguoja visavalygę ir augina 3 ir daugiau vaikų dažniau ir daugiau kartų per dieną vaikų troškulį malšina saldžiaisiais gėrimais negu kitas mitybos rūšis propaguojantys apklaustieji bei auginantys 1 arba 2 vaikus.

6. Franceson, E. (2020). 5-6 metų amžiaus vaikų burnos būklė, mitybos įpročiai bei odontologinių ligų prevencijos aspektai. Magistro darbas. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas.
7. Lynch R. J. (2013). The primary and mixed dentition, post-eruptive enamel maturation and dental caries: a review. *International dental journal*, 63 Suppl 2, 3–13.
8. Nayak, P. A., Nayak, U. A., & Khandelwal, V. (2014). The effect of xylitol on dental caries and oral flora. *Clinical, cosmetic and investigational dentistry*, 6, 89–94.
9. Nota, A., Caruso, S., Cantile, T., Gatto, R., Ingenito, A., Tecco, S., Ferrazzano, GF. Socioeconomic Factors and Oral Health-Related Behaviours Associated with Dental Caries in Preschool Children from Central Italy (Province of Ascoli Piceno). *Biomed Res Int*. 2019 Dec 23;2019:7981687.
10. Odontologų rūmai: „Dantų valymo rekomendacija Lietuvos Respublikoje“. Prieiga per internetą: <http://odontologurumai.lt/lt/apie-rumus/naujienos/170-dantproc.C5proc.B3-valymo-rekomendacija-lietuvos-respublikoje>
11. Philips, N., Sioen, I., Michels, N., Sleddens, E., De Henauw, S. The influence of parenting style on health related behavior of children: findings from the ChiBS study. *Int J Behav Nutr Phys Act*. 2014 Jul 23;11:95.
12. Punitha, V. C., Amudhan, A., Sivaprakasam, P., & Rathanaprabu, V. (2015). Role of dietary habits and diet in caries occurrence and severity among urban adolescent school children. *Journal of pharmacy & bioallied sciences*, 7(Suppl 1), S296–S300.
13. Riley, P., Moore, D., Ahmed, F., Sharif, M. O., & Worthington, H. V. (2015). Xylitol-containing products for preventing dental caries in children and adults. *The Cochrane database of systematic reviews*, (3), CD010743.
14. Scaglioni S., De Cosmi, V., Ciappolino, V., Parazzini, F., Brambilla, P., Agostoni, C. Factors Influencing Children's Eating Behaviours. *Nutrients*. 2018 May 31;10(6):706.
15. Sherfudhin, H., Abdullah, A., Shaik, H., & Johansson, A. (1996). Some aspects of dental health in young adult Indian vegetarians. A pilot study. *Acta odontologica Scandinavica*, 54(1), 44–48.
16. Skafida, V., Chambers, S. Positive association between sugar consumption and dental decay prevalence independent of oral hygiene in pre-school children: a longitudinal prospective study, *Journal of Public Health*, Volume 40, Issue 3, September 2018, Pages e275–e283.
17. Stempel, P., Galczak-Kondraciuk, A., Czeczelewski, J., Kołdej M. Assessment of nutritional behaviour of children aged 3-7 from selected kindergartens in Biala Podlaska county. *Rocz Panstw Zakl Hig*. 2018;69(3):289-297.
18. Zeng, L., Zeng, Y., Zhou, Y., Wen, J., Wan, L., Ou, X., & Zhou, X. (2018). Diet and lifestyle habits associated with caries in deciduous teeth among 3- to 5-year-old preschool children in Jiangxi province, China. *BMC oral health*, 18(1), 224.
19. Zotti, F., Laffranchi, L., Fontana, P., Dalessandri, D., & Bonetti, S. (2014). Effects of fluorotherapy on oral changes caused by a vegan diet. *Minerva stomatologica*, 63(5), 179–188.

THE IMPACT OF SWEET DRINKS ON THE TEETH OF PRESCHOOL CHILDREN: PARENTS' KNOWLEDGE AND BEHAVIOUR

Summary

According to the World Health Organization, tooth decay is one of the most common oral diseases in children. Although parents have recently been provided with a lot of information about the effects of the diet and the harmful effects of carbohydrates on children's teeth, research still shows that the teeth of the Lithuanian preschool children are in poor condition. Many factors impact the development of tooth decay, but one of the most important is sugar consumption. About 30 per cent of children get sugar content by drinking sweetened, carbonated drinks, soft drinks, and juice. The article aims to determine parents' knowledge and behaviour related to the impact of sweet drinks on the teeth of preschool children. The objectives are to describe the influence of sweet drinks on children's teeth; discuss the peculiarities of teeth and oral cavity of preschool children; study parents' knowledge about the impact of sweet drinks on the teeth of preschool children depending on the type of the nutrition promoted and the number of children raised; reveal the behaviour of parents related to the impact of sweet drinks on the teeth of preschool children depending on the type of the nutrition promoted and the number of children raised. The scientific literature on the topic was reviewed and analysed, and the quantitative research method was chosen for the research, an online questionnaire created by the authors. The analysis of the findings aimed to assess parents' knowledge and behaviour related to the impact of sweet drinks on the teeth of preschool children. 350 respondents participated in the survey and completed the questionnaire. The survey results revealed that although the respondents are aware of the impact of sweet drinks on children's teeth, parents who stick to an omnivore diet and raise 3 or more children give sweet drinks to quench their children's thirst more often and more than once a day than those who adhere to a vegetarian or vegan diet and raise 1 or 2 children.

Keywords: preschool children, dental health, sweet drinks.

Informacija apie autorius

Rita Juchnevičienė. Kauno kolegijos Medicinos fakulteto burnos sveikatos katedros lektorė, burnos higienistė. Mokslinių tyrimų kryptys: sveikatos ugdymas, burnos sveikata.
El. pašto adresas: rita.juchnevicienne@go.kauko.lt

Eglė Zdanavičienė. Kauno kolegijos Medicinos fakulteto burnos sveikatos katedros lektorė, gydytoja odontologė, ortopedė. Mokslinių tyrimų kryptys: sveikatos ugdymas, burnos sveikata, odontologija.
El. pašto adresas: egle.zdanaviciene@go.kauko.lt

Daiva Mačiulienė. Kauno kolegijos Medicinos fakulteto burnos sveikatos katedros vedėja. Mokslinių tyrimų kryptys: sveikatos ugdymas, sveikatos raštingumas, burnos sveikata.
El. pašto adresas: daiva.maciuliene@go.kauko.lt

Emilė Aglinskaitė. UAB „Eraimplant“ burnos higienistė.
El. pašto adresas emile.ag8116@go.kauko.lt